

Sygn. akt V KK 227/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Andrzej Siuchniński

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **Ł. N.**

skazanego z art. 177 § 2 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 22 maja 2019 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt VII Ka [...],

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 22 września 2017 r., sygn. akt II K [...],

- 1) uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2) nakazuje zwrot Ł. N. uiszczonych opłat kasacyjnych.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 22 września 2017 r. (sygn. akt II K [...]) Ł. N. został uznany winnym tego, że „w dniu 27 marca 2016 r. na drodze wojewódzkiej nr [...]. pomiędzy N. i Z., woj. [...], w wyniku umyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, nieumyślnie spowodował wypadek, którego następstwem była śmierć innych osób, w ten sposób, że jadąc od strony Z. w stronę N. prowadził motor marki H. o nr rej. [...] z prędkością nie mniejszą niż 160km/h, przez co nie miał możliwości wykonania hamowania przed samochodem osobowym m-ki F. o nr rej. [...] lub skutecznego manewru ominięcia tego samochodu, jadącego od strony N. i wykonującego manewr skrętu w lewo, w pełną drogę, uderzając kierowanym przez siebie pojazdem w prawy bok tego samochodu, w wyniku czego kierujący w/w samochodem J. R., a także pasażerka tego samochodu E. R. ponieśli śmierć na miejscu zdarzenia”, tj. czynu z art. art. 177 § 1 i 2 k.k. i za to na podstawie art. 177 § 2 k.k. wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 42 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat oraz na podstawie art. 46 § 2 k.k. nawiązkę w kwocie 20.000 złotych na rzecz pokrzywdzonego K. R..

Wyrok ten następnie został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z dnia 6 lutego 2018 r. (sygn. akt VII Ka [...]) w ten sposób, że wymierzoną karę obniżono do 1 roku pozbawienia wolności. W pozostałej części wyrok został utrzymany w mocy.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł obrońca skazanego, zarzucając przedmiotowemu wyrokowi:

„1. rażąco obrazę przepisów prawa procesowego:

tj. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nie ustosunkowanie się przez Sąd Odwoławczy do wszystkich zgłoszonych zarzutów z pisemnej apelacji obrońcy skazanego adw. S. W. z dnia 20.10.2017 r., a w szczególności odnoszących się do zarzutu błędu i dowolności w ustaleniach stanu faktycznego dotyczących braku ustalenia rzeczywistej prędkości z jaką miał się poruszać skazany, z uwzględnieniem uszkodzeń obu pojazdów biorących udział w wypadku drogowym zaistniałym w dniu 27 marca 2016 r. a także nie ustosunkowanie się do zarzutu wskazującego, iż kierujący pojazdem F. - J. R. naruszył przepisy

prawa o ruchu drogowym i tym samym mógł być sprawcą zaistniałego wypadku, co miało wpływ na zaskarżone orzeczenie,

- tj. art. 452 § 2 k.p.k. w związku z art. 167 k.p.k. poprzez nieustosunkowanie się Sądu Odwoławczego do dopuszczonego przez ten Sąd dowodu z opinii prywatnej D. W., która w swej treści odmienna jest od opinii znajdujących się w aktach sprawy i tym samym doprowadzenie do sytuacji, w której w aktach sprawy są dwie wykluczające się opinie - obie dopuszczone przez Sądy orzekające, odnośnie której Sąd nie zajął żadnego stanowiska,
- tj. art.45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art.6 ust. 3 lit, b i c EKPCz w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez naruszenie prawa do obrony, przejawiającego się w braku aktywności Sądów w dążeniu do ustalenia stanu faktycznego po złożeniu przed Sądem I instancji wyjaśnień przez skazanego Ł. N. i dokonanie tych ustaleń tylko i wyłącznie w oparciu o dowody zaofiarowane przez oskarżyciela publicznego w akcie oskarżenia i nie zweryfikowania wersji wydarzeń podanej przez samego skazanego.”

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 6 lutego 2018r. w zaskarżonym zakresie i poprzedzający go wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 22 września 2017r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K..

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna. Rozpoznając apelację obrońcy oskarżonego Sąd II instancji zobowiązany był dokonać kontroli odwoławczej w sposób zgodny ze standardem tej kontroli wynikającym z przepisów obowiązującego Kodeksu postępowania karnego. W szczególności powinien odnieść się do kwestii zgodności zachowania pokrzywdzonego, wykonującego manewr skrętu w lewo w drogę gruntową i przecinającego pas jezdni w przeciwnym kierunku, w perspektywie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Sąd Okręgowy zauważył, że oceny takiej nie zawierał wyrok sądu pierwszej instancji, uznał wszakże, że podstawową przyczyną wypadku było zachowanie na drodze oskarżonego. Jednocześnie stwierdził, że to „wyłącznie nadmierna prędkość motocykla kierowanego przez

oskarżonego praktycznie włączyła możliwość jakiegokolwiek skutecznej reakcji obu kierujących i uniknięcia wypadku”. Pierwsza konstatacja sugeruje, że zachowanie oskarżonego było podstawową, acz nie jedyną przyczyną wypadku. Drugie stwierdzenie sugeruje już wyłączone spowodowanie wypadku przez oskarżonego. Takie ustalenia nie są jednoznaczne.

Sąd przesądził także arbitralnie, że „pokrzywdzony chcąc skręcić w lewo, na drogę gruntową, dochował staranności wymaganej od kierującego pojazdem”. W apelacji wskazywano jednak na okoliczności, które należało ocenić w kontekście oceny prawidłowości zachowania się pokrzywdzonego, w szczególności zaś zawarte w opinii biegłego M. G. stwierdzenia dotyczące obowiązku upewnienia się przez pokrzywdzonego, czy wjechanie na przeciwny pas drogi nie będzie zaskoczeniem dla innych uczestników ruchu, oraz czy z przeciwka nie nadjeżdżają inne pojazdy (nawet poruszające się z nadmierną prędkością). Sąd odwoławczy do kwestii tych w ogóle się nie odniósł, co stanowi naruszenie wskazanych w kasacji regulacji Kodeksu postępowania karnego. Obiektywna możliwość dostrzeżenia przez pokrzywdzonego pojazdu zbliżającego się na przeciwnym pasie ruchu, nakładałaby na niego obowiązek przepuszczenia tego pojazdu, jeżeli dokonanie skrętu w lewo (z niewielką prędkością) mogłoby spowodować w takich warunkach zagrożenie w ruchu drogowym. Bez znaczenia jest przy tym, czy nadjeżdżający pojazd zachowywał prędkość administracyjnie dopuszczalną, czy też nie.

Należy przy tym podkreślić, że ocena prawidłowości zachowania pokrzywdzonego, ma bardzo istotne znaczenie w perspektywie odpowiedzialności karnej oskarżonego, bowiem niekiedy współprzyczynienie się innej osoby (w tym pokrzywdzonego) do wypadku komunikacyjnego może mieć tak istotne znaczenie, że może prowadzić do zmniejszenia zakresu odpowiedzialności innej osoby, a czasami wręcz do wyłączenia tej odpowiedzialności. Podstawą odpowiedzialności karnej za przestępstwa skutkowe jest bowiem ustalenie, że danej osobie można zarzucić naruszenie reguł ostrożności w postępowaniu z dobrem prawnym. Niekiedy do powstania skutku w sensie empirycznym przyczyniają się zachowania więcej niż jednej osoby, z których każde może naruszać reguły bezpieczeństwa. W takim wypadku rolą sądu jest analiza stopnia naruszenia reguł bezpieczeństwa

przez poszczególne osoby współprzyczyniające się do powstania skutku oraz ocena charakteru tych reguł. Zasadnicza różnica pomiędzy charakterem naruszonych reguł ostrożności oraz stopniem ich naruszenia może prowadzić w konsekwencji do ograniczenia lub wyłączenia odpowiedzialności tych współprzyczyniających się osób, których zachowania nie stanowiły znaczącego naruszenia reguł ostrożności w porównaniu z zachowaniami innych osób współprzyczyniających się do wystąpienia skutku (por. wyrok SN z dnia 8 kwietnia 2013 r., II KK 206/12, wyrok SN z dnia 9 maja 2013 r., V KK 342/12, zob też P. Konopka: Rażące naruszenie zasad bezpieczeństwa pojęciem pomocniczym dla przypisania skutku w art. 177 k.k., CzPKiNP 2010, nr 3, s. 33 i n.)

Mając na względzie powyższe okoliczności, należało uchylić zaskarżony wyrok Sądu II instancji. Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd odwoławczy w sposób zgodny ze standardami procesowymi odnieść się do zarzutów sformułowanych w apelacji oskarżonego, w szczególności zaś oceni, czy zachowanie pokrzywdzonego w kontekście dokonanych ustaleń faktycznych, w szczególności zaś możliwości dostrzeżenia pojazdów (motocykli) znajdujących się na przeciwnym pasie ruchu, zgodne było z zasadami bezpieczeństwa obowiązującymi w ruchu drogowym. W przypadku zaś, gdyby zachowanie to stanowiło naruszenie owych zasad, Sąd odwoławczy oceni, czy, i w jakim zakresie okoliczność ta ma znaczenie dla ewentualnej odpowiedzialności karnej oskarżonego, uwzględniając wyżej wskazane kryteria przypisywania odpowiedzialności za skutek, w sytuacji współprzyczynienia się wielu osób.

a